

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta neuvoston asetukseksi hakijavaltioiden liittymisstrategiaan liittyvän tuen yhteensovittamiseksi

Valtiopäiväjärjestyksen 54 b §:n mukaisesti lähetetään Eduskunnalle Euroopan yhteisöjen komission 18. päivänä maaliskuuta 1998 tekemä ehdotus neuvoston asetuk-

seksi hakijavaltioiden liittymisstrategiaan liittyvän tuen yhteensovittamiseksi sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 23 päivänä huhtikuuta 1998

Pääministeri *Paavo Lipponen*

Ulkoasiainneuvos Eikka Kosonen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

MUISTIO NRO 1
16.4.1998**KOMISSION EHDOTUS ASETUKSEKSI HAKIJAVALTIOIDEN LIITTYMIS-
STRATEGIAAN LIITTYVÄN TUEN YHTEENSOVITTAMISEKSI**

(KOM (1998) 150 lopull.)

1. Yleistä

Euroopan komissio antoi 15.7.1997 Agenda 2000 -nimellä kulkevan asiakirjan, jossa selvitetään Unionin toimintapolitiikkaa tulevaisuutta varten. Asiakirjassa komissio esitteli strategian, jolla tuetaan Unionin jäsenyyttä hakeneiden Itä- ja Keski-Euroopan maiden valmistautumista Unionin jäsenyyteen. Strategian yleisenä tavoitteena on tarjota hakijamaille yhtenäinen jäsenyyttä valmisteleva ohjelma, joka kokoaa yhteen liittymiskampanjuuksissa soveltavat tukimuodot ja tutustuttaa hakijamaat Unionin politiikkoihin ja menettelytapoihin.

Eurooppa-neuvoston kokouksessa Luxemburgissa joulukuussa 1997 sovittiin kahdesta uudesta liittymistä valmistelevalta rahoitusmuodosta, maataloustuesta ja rakennetukivälineestä, josta tuetaan ensisijassa samantyyppisiä toimia kuin koheesiorahastosta. PHARE -ohjelmaa koskevat päätökset on tehty jo aiemmin. Liittymistukea valmistelevia rahoitusvälineitä on siis kolme: PHARE, rakennepoliittinen rahoitusväline (ns. ISPA) sekä maatalouden ja maaseudun kehittämistä koskeva rahoitusväline. Komissio on ehdottanut näiden rahoitusvälineiden kautta suunnattavaan liittymistä valmistelevaan tukeen yhteensä 3,16 miljardia euroa vuosittain seuraavalla rahoituskaudella (2000—2006). Näillä rahoitusvälineillä rahoitetaan 10 hakijamaassa (Bulgaria, Latvia, Liettua, Puola, Romania, Slovakia, Slovenia, Tsekinmaa, Unkari ja Viro) toteutettavia hankkeita. Kyproksella on oma, erityinen liittymistrategia, jonka takia se ei voi saada tukea muille hakijavaltioille tarkoitetuista rahoitusvälineistä. Tulevaisuudessa, Kyproksen poliittisen tilanteen kehittyessä, on kuitenkin mahdollista, että Kypros liitetään muille hakijavaltioille suunnattuun tukijärjestelmään.

Eurooppa-neuvoston kokouksessa sovittiin lisäksi, että tuen jakaminen perustuu tasa-

arvoisen kohtelun periaatteelle liittymisajan kohdasta riippumatta siten, että tukea eniten tarvitseviin maihin kiinnitetään erityistä huomiota. Eurooppa-neuvosto suhtautui myönteisesti komission esittämään, viidelle neuvotteluihin valmistautuvalle maalle tarkoitettuun vuosia 1998—99 koskevaan tukivälineeseen (ns. catch-up -tuki).

Tähän liittyen Euroopan komissio antoi 18. päivänä maaliskuuta 1998 ehdotuksen (KOM(1998)150 lopull.) asetukseksi hakijavaltioiden liittymistrategiaan liittyvän tuen yhteensovittamiseksi (myöhemmin: koordinaatioasetus). Asetusehdotus annetaan perustamissopimuksen artiklan 235 perusteella.

Liittymistä edeltävän tuen järjestelmä kokonaisuudessaan poikkeaa selkeästi jäsenvaltioille tarkoitetusta alue- ja rakennepoliittisesta järjestelmästä. Näin liittymistä valmisteleva tuki sopeuttaa hakijavaltiot vain rajatussa määrin EU:n alue- ja rakennepoliittikan kokonaisjärjestelmään.

2. Pääasiallinen sisältö

Koordinaatioasetuksen tarkoituksena on liittymistä valmistelevan tuen (ml. PHARE -ohjelma) yhteensovittamisen ja yhtenäisyyden varmistaminen.

Asetuksessa määritellään, minkä tyyppisiin toimenpiteisiin kustakin rahoitusvälineestä tukea annettaisiin. Maatalouden liittymistukea koskevan asetuksen nojalla tukea myönnettäisiin maatalojen rakenteen edistämiseen, maatalous- ja kalataloustuotteiden jalostukseen ja markkinointiin, kasvinterveys- ja eläinlääkintävalvontaan sekä elintarvikkeiden laadun parantamiseen. Maataloustukea voitaisiin myös myöntää maaseudun kehittämisen integroitujen toimenpiteiden edistämiseen mukaan lukien maaseudun infrastruktuurin ja maatalouden ympäristötoimenpitei-

den edistäminen.

ISPA-asetuksen perusteella tukea myönnettäisiin ympäristöhankkeisiin, joilla edistetään yhteisön ympäristölainsäädännön täytäntöönpanoa ja kumppanuussopimusten tavoitteita. Lisäksi asetuksen perusteella myönnettäisiin tukea liikenteen infrastruktuurihankkeisiin, joiden tarkoituksena on edistää kestävästä liikennettä ja erityisesti hankkeille, jotka ovat Euroopan laajuisen liikenneverkon suuntaviivoja koskevan neuvoston päätöksen 1692/96 tarkoittamien kriteerien mukaan yhteisön kannalta kiinnostavia ja jotka edistävät kumppanuusohjelmien tavoitteita.

PHARE -ohjelmasta rahoitusta myönnettäisiin yhteisön lainsäädännön täytäntöönpanon kannalta keskeisten hankkeiden tukemiseen, kuten hallinnon ja institutionaalisten järjestelyjen kehittämiseen sekä sellaisiin investointihankkeisiin, joihin ei myönnetä ISPA- tai maataloustukea.

Lisäksi PHARE -ohjelmasta rahoitusta voitaisiin myöntää ympäristö- ja liikenneinvestointeihin, jotka ovat välttämättömiä teollisen rakennemuutoksen ohjelmien toteuttamiseksi sekä aluekehityksen taikka maaseudun kehittämisen edistämiseksi.

Samaan hankkeeseen ei voitaisi myöntää tukea kahdesta eri rahoitusvälineestä. Tuen myöntämisen edellytyksenä olisi kumppanuusohjelmassa ja kutakin rahoitusvälinettä koskevassa asetuksessa sekä koordinaatioasetuksessa määrättyjen ehtojen täyttäminen. Hakijavaltioiden olisi aina osallistuttava hankkeiden rahoitukseen.

Asetuksella perustettaisiin neuvoa-antava komitea, jonka tehtävät liittyisivät erityisesti liittymistuen yleiseen suuntaamiseen ja monivuotiseen ohjelmointiin. Komitean puheenjohtajana olisi komission edustaja ja jäseninä jäsenvaltioiden edustajat sekä Euroopan investointipankin edustaja. Euroopan investointipankin jäsenellä ei olisi äänioikeutta.

Euroopan komission tehtävänä olisi yhteensovittaa yhteisöbudjetista myönnettävä tuki muiden rahoituslähteiden, kuten Euroopan investointipankin kanssa. Asetusehdotuksessa olisi myös rahojen käytön valvontaa koskevia säännöksiä. Asetus olisi toistaiseksi voimassa.

3. Vaikutukset Suomen kannalta

Asetusehdotuksella ei ole suoria vaikutuksia Suomeen eikä se aiheuta muutostarpeita Suomen lainsäädäntöön. Koska asetuksessa

ei ole kyse liittymistä valmistelevan tuen rahoitusvälineestä, vaan muissa asetuksissa säädettävien tukien yhteensovittamisesta ja yhdenmukaisuudesta, ei asetusehdotuksella ole suoranaista yhteyttä myöskään jäsenvaltioiden Euroopan Unionille suoritettaviin maksuosuuksiin. Asetus lisäisi kuitenkin jonkin verran hallinnollista työtä.

4. Asetusehdotuksen käsittely

Komissio on antanut liittymistä valmistelevan tuen yhteensovittamista koskevan asetusehdotuksen 18.3.1998 yhdessä muiden liittymistä valmistelevaan tukeen liittyvien asetusehdotusten kanssa. Tämän jälkeen ehdotuksia on käsitelty osana muita Agenda 2000:een liittyviä asetuksia Puheenjohtajan ystävät -ryhmässä, Coreperissa ja yleisten asioiden neuvostossa.

Suomessa asetusehdotusta on käsitelty laajentumisjaostossa 1.4.1998 ja EU-ministeri-valiokunnassa 17.4.1998.

Asetusehdotuksen yksityiskohtainen käsittely tapahtuu puheenjohtajan ystävät -ryhmässä ja mahdollisesti muissa neuvoston alaisissa työryhmissä.

Perustamissopimuksen artiklan 235 perusteella annettavasta asetuksesta neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti kuultuaan Euroopan parlamenttia. Lisäksi ehdotuksesta kuullaan talous- ja sosiaalikomiteaa sekä alueiden komiteaa. Eduskuntaa tullaan informoimaan käsittelyn etenemisestä.

5. Ehdotus valtioneuvoston kannaksi

Suomi korostaa laajentumisen eri rahoitusvälineiden huolellista yhteensovittamista, jotta vältetään myönnettävien tukien päällekkäisyys ja voidaan varmistaa tukien mahdollisimman tehokas hyödyntäminen. Työnjaon eri rahoitusvälineiden välillä tulee olla riittävän selkeä.

Suomi suhtautuu myönteisesti erillisen liittymistä valmistelevan tuen yhteensovittamista käsittelevän elimen perustamiseen. Hallitus selvittää, onko tarvetta selkeyttää asetusehdotuksessa tarkoitetun komitean suhdetta muihin liittymistä valmistelevan tuen valvontaa varten jo perustettuihin tai perustettavaksi ehdotettuihin elimiin.

Suomi suhtautuu myönteisesti siihen, että ympäristö-, tietoliikenne- ja liikennehankkeita voidaan rahoittaa sekä liittymisstrategiaan liittyvästä rakennepoliittisesta rahoitusväli-

neestä että PHARE -ohjelmasta. Hallitus roolia liikenne- ja ympäristöinvestointien selvittää millä tavoin eri rahoitusvälineiden rahoittamisessa voitaisiin selkeyttää.